НАРОДНИ БРОЈ 20.

„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, уторком на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.

За Србију:
на четврт год. 3 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 нов. сваки пут.
За „Приповедање“ плаћа се 20 нов. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ.“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Јов. Т. Чамића, на пијаци.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

БРОЈ 78. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 21. МАЈА 1899. ГОДИНА XXXIV.

Кост омразе.

Једна од најстаријих прича, која се очувала до данашњих дана, казује нам о страшном, дугом и крвавом тројанском рату. На почетку те приче налазимо, како је богиња зависти бацила међу своје сестре јабуку, да их позавади, а за тим и због тога су се клали годинама читава племена и народи.

Та јабука зависти, та кост, није остала само у старим причама. Ми и данас видимо, где завидљиви и неваљали људи, бацају међу људе и народе кост омразе, те изазивају међу њима распру, свађу, борбу. И док се други завађају и боре, дотле изазивачи тару задовољно руке и вуку себи користи. Та позната је ствар, где се двојица свађају, тамо се трећи радује.

Код нас, у Аустро-Угарској, где је толико народа и племена, има доста кубуре да се уреди све братски, па баш да нико не завађа. Ал каква ли је тек мука, кад има људи, који праве намерно заваде и хоће да живе од те заваде.

На велику жалост, ти су се људи дохватили главних листова у Бечу, Будимпешти и Загребу, те сеју омразу међу народима. И кад хоће већ да дође до споразума, они баце јабуку зависти, кост, надраже једне против других, те кад дође до борбе, они вуку одатле себи користи.

Колико су већ пути осетили Немци у Аустрији, Мађари у Угарској, Хрвати у Троједници, да овако не може даље, те хтели да буду помирљиви и сношљиви према осталим народима. Но увек тада устају поједине новине, које су у рукама појединих несавесних људи, обично Јевреја, те ударе у убојну трубу, драже, подваљују и разбуктају поново неслогу, мржњу и рат.

И докле ће већ трајати тако и кад ће већ једном прогледати народи?

Ко дражи то против српске автономије? Против српског језика, имена? Ко нас то представља увек као велеиздајнике? И ко тражи од нас, да се одродимо? И ко тражи увек од Немаца, Мађара и Хрвата, да нас сломију?!

То су ти несретни људи и листови, о којима говоримо мало час. Они знају, да ми не можемо да се одречемо имена свога, и кад друге буне на рат против нас, они то чине с тога, да у том гложењу могу што боље ћарити. И да, нико не види њих и гадне послове њихове, а кад нас једном омразе и исцеде, они ће да постану господари и могу радити шта хоће.

Ово зло, о коме говоримо до сада, појавило се прво у Бечу и Будимпешти, а сад хвата све јаче корена и у Троједници. И у Загребу су неки жалосни Чивути новинство заокупили, па је вредно забележити из загребачког листа „Хрватског Права“ ову белешку:

То „Хрватско Право“ вели, да му ово пишу из Новог Сада:

„Свој свому. Након дуљега времена дошао сам ови дана у Нови Сад, па како се је у то доба променио а на штету тако званих Срба! Некоч богати „српски“ трговци су изгинули, потрошили су иметак у разкалашености и подлегли су мађарској сили, а место њих дигли се Швабе и Мађари, (здраво слабо Немци а још мање Мађари, него помађарени швабски Чивути, сасвим ко и у Загребу). Ништа им није користило, што је ту српско „културно“ средиште, што ту имаду своје новине и казалиште, што их издашно подпомажу из Београда и Цетиња. (Волели би знати, како и чиме). На дућаних „браће“ Срба мађарски су написи, мађарски пишу своја имена. Много је тому допринело, што се Мађари (оће да каже Чивути) држе гесла: свој свому. Кад су видили, како Срби устају против земљи, која их храни, (та зашто за бога. Ето писац сам каже, да они већ мађарски пишу своја имена) стали су се од њих одвраћати, па тако је дошло, да су многи Срби постали одушевљени Мађари да помађарују своја имена. (Дајте нам и једног јединог Србина, ко је то урадио! — Нема га. Ал зато што се не помађарују нису још издајници). Кад би Хрвати поступали, као други, рецимо као Мађари, верујте ви мени, господине уредниче, да би ваши загребачки Ћуки, Горбице и како ли се зову, имали на својих дућаних написе „прва хрватска трговина мешовитом робом“ и т. д. Хрватској невољи крива је попустљивост Хрвата Дакле: свој свому! (Хоће да каже Чивутину)“.

Из овога се најбоље може видети кост... Срби се показују као издајници. Против њих се буни и дражи. Ако има која српска фирма са латиницом, каже се свршени су. А кад треба против њих дражити каже се: „устају против земље која их храни“. Радили ма како, криви су. Треба против њих устати, да одатле имају Јевреји користи.

Овај начин, који је толико опробан у Бечу и Будимпешти, треба да се опроба и у Загребу. И тамо подижу несавесници хајку на Србе, а види се јасно због чега. Нека Хрвати устану листом на Србе, нека их гоне, Срби ће се бранити, а у том рату и мржњи: нека сви листом Хрвати пазарују код Чивута. И то они зову: Свој — своме! А да буде: свој своме, због тог се мора бацати кост заваде међу онима, који су стварали, држали и бранили Троједницу и подигли данашње господаре „Хрватског Права“ из ничега...

И опет питамо: И докле ће већ трајати тако и кад ће већ једном прогледати народи Аустро-Угарске монархије, те бацити кост заваде и омразе опоме у лице, који ту кост хоће да им баци међу поге?

Не треба ништа друго, но да прогледамо, разумемо с које стране долази кост, и онда је све добро... Јер ово што се данас шири међу нас, то није: „свој своме“, то је „свој против својега“ а у корист трећему, у корист неваљалим сплеткарошима.

Нови Сад, 20. маја.

Поговара се... Ни о чему се више не поговара, но о зидању српске новосадске велике гимназије. Шта ће бити с тим зидањем, како и кад ће се зидати, све је то нека велика и недостижна тајна. О свему томе се не зна ништа за извесно, само се поговара. Чак се и о патријарховим „пригодама“ зна више но о том, јер су и те пригоде бар донекле обелодањене, а о зидању гимназије се још увек — поговара.

А опет је план био готов, одобрен од министарства, градња издата на лицитацији, стара гимназија се руши, а зидању се не приступа. Поговара се ово, те оно. Нешто је кажу запело, хоће нов план, нову лицитацију, ново време. Било како било, само је јасно, да пролази и лето, а не зида се, но се место тога све једнако нешто поговара.

Па кад се већ толико поговара, ево да кажемо и ми шта се поговара, и то врло озбиљно поговара. Поговара се, дакле, да хоће већ да изда стрпљење оне, који су прилагали толике хиљаде на зидање гимназије. И хоће да сазову збор, те да изаберу одбор, који ће упитати: — Шта је истина од оног што се поговара и где је запело?

Често смо читали, како има у нашем народу људи, који знају само да руше, а ништа не зидају. И сад ће канда изићи на видело, да заиста има у нашем народу таквих људи. Стару гимназију дали су срушити, а нову не зидају и зато имају новаца. Добро је, да се бар познамо!

И пазите да не остане у народу пословица о свакој ствари, која се ради без памети и родољубља: — „Та ствар напредује као зидање српске велике новосадске гимназије“.

Змајева прослава.

Одбор за Змајеву прославу у Загребу упутио је на Србе и Српкиње позив, који ниже доносимо. Ми не сумњамо ни најмање, да ће се сваки Србин и свака Српкиња, којима се може, одазвати овом позиву и похитати у Загреб, да учествују у прослави нашега Змаја. Позив овај гласи:

Поштовани господине — госпођо! Веома нам је угодно, што нам се овим даје прилика, да Вас позовемо да учествујете с нама заједно у прослави омиљеног нам пјесника Змај-Јоваца Јовановића, која ће бити у Загребу, а по распореду, који је наведен на другој страни. Ако би се одлучили да дођете, што би нам особито мило било, молимо Вас да нас известите најдуље до 4. (16.) јуна о. г. Примите господине — госпођо, наше српско поздравље. У Загребу, 1. маја 1899. — Одбор за Змајеву прославу председник Др. Богдан Медаковић.

Распоред свечаности: 1. 12. (24.) јуна 1899. у вече: Заједнички састанак. 2.) 13. (25.) јуна 1899. прије подне: Богослужење и свечана сједница, послије подне: Заједнички банкет, у вече: Сјајна бесједа са игранком. 3.) 14. (26.) јуна 1899.: Полазак на Плитвичка језера. 4.) 15. (27.) јуна 1899.: Народни збор на Плитвичким Језерима код цркве св. Цар-Лазара.

*

Прослава 50-годишњице Змајеве у Митровици. Српско народно позориште прославиће Змајеву прославу у Митровици 22. маја (3. јуна) о. г. уз суделовање г. Жарка Савића и српског црквеног певачког друштва митровачког. Распоред је удешен овако: 1. Говори г. А. Хаџић у част и славу Змајеву. 2. Змајеви „Ђулићи“: „Нешто си рећи хтела“, „Кад сам био на твом гробу“, пева их г. Жарко Савић. 3. „Ђулићи“: »Ао, небо, плаво небо“, пева г. М. Марковић, уз пратњу чела, хармонијума и гласовира. 4. „Ђу-

---

ПОДЛИСТАК

ВРШАЧКА ЕПАРХИЈА.

Изашао је: **„Шематизам српске православне епархије вршачке за год. 1898.“** Написао Димитрије Јанковић привр. бележник спарх. управе. Званично издање вршачке епархије. Вршац 1899. Ј. Е. Кирхнерка.

После 1878. године, једва дођосмо и опет до шематизма епархије вршачке, те да видимо, како стојимо у најновије време бројно, просветно и иначе у епархији вршачкој.

У том погледу је, покупљено исто толико градива колико и у осталим шематизмима осталих епархија, али сам шематизам се не упушта дубоко у расматрање бројева, које је покупио. Ми ћемо згодном приликом да речемо коју више о томе, а овде сада да донесемо само главне бројеве и оно што вели писац о томе:

Становништво у вршачкој епархији разне је народности. Има највише Немаца, затим долазе Срби, Власи, Мађари и др. Исто тако је оно разнолико и по вероисповести, наиме има: римокатолика највише, затим православних, лутерана, калвина, јевјеја и т. д.

Епархија вршачка броји данас 133.323 душе, и то мушких: 66.750, женских 66.573 у 26.377 домова, са 28.178 брачних пари. Године 1888. по Болманчеву Шематизму било је у вршачкој епархији 129.582 душе, 29.053 брачних пари и 20.648 домова, што показује до душе напредак, али је тај приплод толико мален, да је доказ нездравога стања у народу. А иначе које неродица, које лакомислени дугови толико су утицали и учичу на Србе у овим крајевима, да многе породице напуштају своја огњишта и у нади боље будућности селе се у друге крајеве. — околност која се при срачунању постотка о приплоду несме из вида губити.

Жалосну нам слику даје о малаксалој правствености број невенчаних брачних парова, којих имаде 2486, што износи 4·4% (по одбитку брачних парова) за брак способног становништва спархије. Не мање пада у очи околност, да се бракови слабо и у врло маленом постотку склапају, чему је узрок оскудица у благостању и незгодне друге национјалне — економске прилике.

Смешаних бракова има на простору епархије свега 158 а и ти су већином у варошима. Удоваца има: 1941, док је број удовица: 4236.

Тзв. Назарена има у епархији свега: 1092, т. ј. 0·8%. И ако мален постотак, али озбиљна напомена свима надлежнима, да се вук у тор овчији увукао и да ваља бити на опрезу.

Течајем год. 1897. родило се у епархији 5252 деце, вопчало се 828 пари а умрле 5154 особе.

Народ овај станује у 77 црквених општина са 3 филијала. Општине су са савременим изузетком неких све правилно организоване.

Цркви имаде у спархији: 74, а капела 17, осим тога има 3 манастирске цркве. — Храмови ови у средњу руку у добром су стању и народ и ако сиромашан радо жртвује за улепшање своје цркве.

Парохија има: 97, и то платежног разреда I. 12, II. 15, III. 12, IV. 14, V. 17, VI. 27. Свештеничка плата изузевши 2 црк. општине у целој епархији заведена је по односним наређењима најв. кр. отписа од 10. авг. 1868. год. Парох. сесије по каквоћи већим делом су средње, тако да се за њих по ланцу може од 10—20 фор. закупнине добити. И порез и еквивалент свештенство плаћа на исте. У много општина недостаје парох. дом. Фундација слабо има, а огрева скоро нигде.

Верни приметно слабо похађају цркву, ма да постоји налог за тумачење евангелија и за проповед, и ма да се налог овај испуњава и ма да свештенство сваким кораком настоји, да буди и чува религијозну свест у народу. Народно-црквени обичаји се међу тим прилично држе, ма да би се и ту могло и то с пуним правом више ревности код позваних на то да пример дају, захтевати.

Школско питање у епархији ограничава се на 13 вероисповедних основних школа, са 3 малодечије школе и са 1 вишом девојачком школом, која је под надзором високосл. школ. савета у Карловци. Свега има 36 разреда У овим школама раде 39 учитељских снага, и то 29 оспособљених, и 10 без оспособлења. Има их мушких: 29, женских: 10. Одлуком епар. скупштине вршачке од 5. фебр. решено је да се притекне у помоћ свима епархијским вероисповедним основним школама.

Свега школообвезне деце има у спархији: 21.302 и то од 6—12 година, мушке: 7549, женске: 7136, од 12—15 година мушке: 3237, женске: 3380. Веронауку у комуналним школама предају надлежни месни свештеници са довољно труда али са слабим успехом, чему је разлог у непрактичности наставнога плана.

На пет места, у Вршцу у држ. великој реалци, у Белој Цркви и у Панчеву на држ. великој гимназији и држ. вишој дев. и трг. школи има свега до 200 Срба ученика, којима нарочито катихете предају веронауку са добрим успехом а уз најслабију дотацију. Сва ова деца просечно узевши доста добро похађају богослужење.

лићи“: „О погледај“, балада: „Лем-Едим“, пева г. Жарко Савић. 5. „Шаран“, шаљива игра у 1 чину од Змаја. 6. „Песниково славље“, песма, певају је чланови српске народне позоришне дружине и чланови српског црквеног певачког друштва митровачког.

Свраћамо пажњу нашег света на ову прославу Змајеву, којом ће се на достојан начин одати част нашем Змају, песнику љубимцу нашег народа.

О проневери патријарха Бранковића.

У одбрану патријарха Георгија. Добили смо ове редове: У Пешти се организовао одбор за одбрану патријарха Георгија. У том су одбору Ђурковић, чика-Стева и још један велики господин Србин, који не зна српски.

Издат је одавде налог једном сроднику патријарховом, новосадском адвокату, да напише брошуру о Шандорској афери у којој ће доказати: да патријарх није крив. Дабогме. Може се бранити све па и то. Може се наиме рећи, да патријар није крив, већ једино шандорска општина. Да општина није дала новаца, неби прота Бранковић потрошио и неби сад имао нико ништа од њега ни тражити.

Но то може бити из народне филозофије: „Није онај крив, који је појео девет погача, већ онај, који му је дао“.

Што важи за шандорску општину, важи да боме и за цео протопопијат. Зар је прота Ђорђе отео њима новце? Није; па што се сада деру, кад су сами лепо дали? Враг им је крив! А овамо надали дреку на сиротог проту Ђорђа!

А што се тиче епархије темишварске и ту није епископ Георгије крив. Јели он њих бијо по ушима да њему даду? Није!

А зашто нису проте и општине послале новац управо народним фондовима, јелте? Што су досађивали с тим недостојним послом њему? Нико није дужан радити никакве послове без провизије. А гле ти њих како су сад надали дреку: проневера, фалзификације!

Зар није патријарх год. 1896. у шестој години своје сретне патријаршеске владавине, као председник саборског одбора, послао лепо свима општинама и протама налог: да све верозаконске приносе и саборске трошкове шиљу управо њему, као шефу народних фондова? Па што нису и прошли патријарси тако радили, те од свега тога не би ништа било.

Је ли он онда крив, ако је као прота и епископ заборавио да новац пошље народним фондовима?

Та јасно је као сунце, да је он ту невин као новорођенче, а криве су само општине и бивши патријарси. А кад је тако, онда откуда да њега потрзају на одговор и беде га којечиме? Не били они њему ништа дати, па он неби ништа ни заборавио. А кад су дали, треба синод њих да позове и на одговорност и суди им због непослушности нашим највишим властима и да их осуди на губитак свих уплаћених а не унешених новаца и свршен посао.

Нека буду још весели, што су тако олако прошли, јер таким обедама о фалзификирању и проневерама руше они углед цркви, одричу послушност своме архипастиру и чине јавну саблазан, што је све врло строго кажњиво по светим канонима нашим.

У том ће духу бити вероватно написана та најновија брошура и нема сумње, да ће сви увидети, да су саме и једино саме општине криве, а патријарх чист к'о сунце кад се помрачи.

У Пешти и Бечу много се надају од ове феноменалне брошуре. Но док Пајица пише, не седе ни они у Пешти скрштених руку. **М.**

*

Патријарх Георгије отпутовао. Пишу нам из Карловаца: Патријарх Георгије отпутовао је прошлог уторника у Даљ. На путу до Н. Сада отпратио га је ректор богословије г. Вучковић. Иначе је отишао с патријархом његов зет Милан. Упало је у очи да је патријарх понео на пут четири велика сандука пртљага. То је још јаче утврдило вест, да је патријарх Георгије оставио Карловце „на дуже време.“ Он ће у Даљ, затим у Осек, а оданде ће на који дан и у Будимпешту и Беч. Многи држе да се неће ни вратити више, ван да однесе своје ствари. Кад га је на станици у Карловцима запитао начелник Јанковић, куда ће, он је као у шали одговорио: — „Идем у Даљ да продам кукурузе.“ — У свакој шали има помало истине, а у овој ће бити више а не само мало.

Настаје питање: Шта ће бити са саборским одбором? Саборски одбор требао би да се састане најдаље идуће недеље, бар према решењу синода на измаку су оних 15 дана, те би саборски одбор требао да се договори о истрази против патријарха. Или је запела и та ствар? Јел сазван саборски одбор? Хоће ли се он у опште састати у тој ствари?

Питања су врло занимљива. Зато добро обавештени кругови и не верују, да ће се патријархова ствар вући по истрагама. Ако дође до којекакве истраге, ствар неће лећи, а ако се све савесно испита, коме горе но патријарху. Зато и мисле, да ће он још пре тога учинити, оно, што је већ једном био решио, а од чега га одговориште његови пријатељи, т. ј. даће оставку. Свакојако смо на прелому овог немилог догађаја.

*

Једна исправка. У уводном чланку прошлог броја „Заставе“ изнешено је, да је саборски одбор још 1894. године пронашао, да патријарх Георгије дугује интеркалару неку своту новаца, а није платио, бар не на време и тражило се рачуна о томе. У горњем чланку увукле се две штампарске погрешке. Место 5.330 фор. треба да стоји 4.330 фор. А место: „Саборски одбор позвао је одлуком својом С. О. 777.310 патријарха да ту своту уплати, треба да стоји: одлуком својом С. О. 777/310.

Дакле цела ствар стоји иначе сасвим онако, како је изнешена, само је била погрешка у бројевима.

*

Свештеничка исповест и патријарх Георгије: Пишу нам из Сомбора: Свештенички збор сомборског протопијата није се одржао и ако је било време за то доста погодно. Било је свега три свештеника. Узрок, за што се свештеници нису искупили ласно се може погодити Свештенички зборови у овом времену Георгијевом, нису више оно што треба да су. У архидијецези карловачкој показало се да је Георгије Бранковић употребио свештеничке зборове ни то, да му онако упрљаном издају поверенице и да улазе у борбу с народом. И свештенство нашег протопопијата без сумње је стрепило, да се и овде не учини то исто, па би онда било „зло је поћи, још горе не поћи“ па је онда без сумње за то и остало код куће.

*

Барон Николић и барон Војнић. „Србадија има вест, да је барону Војнићу било понуђено да се прими кр. поверенства при последњем заседању нашег синода. Но он се није хтео примити за то, што не влада у пуној мери српским језиком и што у овакој непријатној ствари није хтео да иде у Карловце. Из тога излази да влада није нашла за тако кратко време повољну особу за комесара, те је с тога по нужди поново послала барона Николића.

Политичке вести.

Поравнање међу Угарском и Аустријом. У питању поравнања стоји врло лоше. О споразуму међу Аустријом и Угарском владом, неможе бити ни говора. Тако бар гласе извештаји из Беча. Обе владе нису ово дана ни покушале да се саветују. Краљ је у уторник примио министра спољних послова грофа Голуховског, а одмах за тим министра-председника Коломана Села, чија је аудијенција трајала скоро два сата. Да је ствар у питању поравнања врло заоштрена и озбиљна, сведочи најбоље то, што и сам полузванични лист угарске владе „Пештански Лојд“ доноси, да ће обе владе поднети краљу своје оставке, и тако ће њему оставити да одлучи и реши. Министар-председник Сел био је у среду по ново примљен од краља, и како се тврди, данас у четвртак вратиће се натраг у Пешту.

Конференција мира. Изасланик Русије у војном пододбору поднео је предлог да се обвежу све државе, да у току 10 или најмање пет година, неће данашње пушке у војсци замењивати другим новим. Но како је више изасланика устало против овога предлога, то је предлог руског изасланика преиначен у толико, што се истиче, како се у војсци неће завађати нов досад непознат систем пушака. Али има доста изасланика, који се не слажу ни са овим предлогом. „Келнске Новине“ доносе да је запело и у питању међународног примирителног суда. А закачалка лежи пак у томе, што ће бити немогуће, да се у случају, кад год попрети какав велик рат, заступници заинтересованих држава приволу, да при расправљању одаду тајне своје државе.

Драјфусово питање. Известилац Бало Бепре довршио је свој извештај у ствари Драјфусовог питања. Из тог извештаја видимо да Бало Бепре тражи да се осуда Драјфусова касира (уништи) и да се суђење обави пред новим војним судом. За разлог томе износи Бало Бепре, да је пажљивим испитивањем дошао до тога уверења, да познати бордеро не потиче од руке Драјфусове већ Естерхазијеве, да га је дакле Естерхази писао. А доказа томе нашао је у томе, што је открио два нова својеручна писма Естерхазијева. Једно од 17 авг. 1894. а друго од 12. апр. 1892. Оба ова писма су од велике важности по обнову Драјфусове парнице. И у рукопису и у папиру лежи нов доказ, којим ће се може бити и доказати невиност Драјфусова. Бало Бепре износи како је он одлучно тога уверења да је Естерхази писао познати бордеро. И како му не допушта ни савест, ни дужност, да судцима затаји ова два нова, досад непозната доказа. И државни тужилац Ману усвојио је мишљење Бало Бепреа, и он је тражио да се поништи осуда Драјфусова. Разлог овоме нашао је он не само у извештају Бало Бепреовом већ и у фалзификатима Хенријевим, који је у парници Драјфусовој био један од најважнијих сведока против оптуженика.

Стање нашег народа и његових земљорадничких задруга.

(Из извештаја секретара савеза српских земљор. задруга на главној скупштини.)

„Сви смо у томе начисто, да је стање нашега земљорадника кукавно. Томе су допринеле многе прилике, а много је кривње и до њега самога. Откада су нам се распале породичне задруге, убија га инокоштина, јер сада треба да троши на много више страна него пре.

С друге стране навалили су велики терети општински и државни, проузрочени повећаним општинским и државним потребама.

Да удовољи тима свима увећаним обавезама, морао би више произвађати, него што је произвађао, а и тај вишак морао би скупље продавати него пре.

Али од куда ће самац да произвађа више, него што је могао у друштву, а земља сваке године услед лоша обделавања слабија.

Пољопривредне справе и алати су му опет још увек као и некада што су били. Са напредним справама и алатима, или се земљорадник не зна служити, или нема са чим, да их набави.

Но наш земљорадник, све кад би и радио земљу ваљано, опет не би могао напредовати, јер у осами мора, да продаје своје производе јефтиније, него што га самога коштају, па тако ради само за државу и своје верознике.

Зато смо ето назадовали у газдинству. Са те немаштине породише се разни пороци у нашем народу, — избијају ту и тамо на површину такове појаве, које су кадре забринути свакога истинског пријатеља народа.

То зло гледали су ти пријатељи нашега народа, а и најнапреднији наши земљорадници, али скрштених руку, јер у осами нису му могли наћи лека. Али што није могао да изведе један, то ће извести множина — то ће извести удружење.

Па као што је невоља удружила земљораднике најнапреднијих народа: Енглеске, Немачке и Француске и т. д. тако она ево удружује и српске земљораднике.

И као што су ове задруге управо благодарно деловале свуда где су се одомаћиле, тако ће то и код нас да буде, ако Бог да. Само не треба мислити ни ишчекивати, да земљорадничке задруге преко ноћи

У овом шематизму налазимо у уводу три чланчића. Први је „о вршачкој епархији“ (податци су извађени из једног опширног меморандума епископа Емилијана Кенгелца од 1883. године.) Тамо се о томе вели у уводу ово:

„Време постанка вршачке епархије није извесно. Леонхард Бем тврди истина у својој Историји тамишког баната да је већ при измаку XV. века постајала православна епископија у Вршцу, те исти Леонхард Бем спомиње и једног наводно вршачког епископа из тог доба, наиме Партенија. Но пошто тај писац за те своје тврдње нема никаквих података, то се те тврдње и не могу озбиљно узети.

Време постанка вршачке епархије постаје нешто јаснијим тек при измаку XVI. односно почетком XVII. века. Наиме у сопочанском синодику спомиње се као вршачки епископ тога доба Сомеон. У Русију путовали су пак 1622. године вршачки епископ Антоније а 1663. године епископ вршачки Теодосије, који је и остао у Русији.

Поред свог црквеног значаја добија вршачка епархија и државно-правно признање у привилегији цара Леополда I. од 4. марта 1695. — и то пошто су те привилегије чисто српска тековина биле, то је дакако истима поред осталих епархија и вршачка епархија као чисто српска институција призната. Узмели се даље у обзир, да је тај црквени садржај тих привилегија изрично рециписан и 27. угарским законским чланком од 1790., то се види, да и по наређењима угарског државног права православне епархије у ужој Угарској, па дакле и вршачка епархија, као признате српске институције нису могле бити предметом, неке поделе између Срба и Румуна, кад ови последњи почеше у шестдесетим годинама тражити свој иступ из овостране српске јерархије.“

За овим иде чланак: „Епископи вршачке епархије“. Написао га је Митрофан Шевић архимандрит Хоповски (сада изабрани епископ бачки.)

Овде налазимо кратак животопис тринајсторице епископа вршачких од Спиридона Штабице 1695. год. О старијим епископима нема никаквих података. Животопис Емилијана Кенгелца, Нектарија Димитријевића израдило је епархијско бележништво по податцима што му стајаше на расположењу.

Из животописа вршачких епископа видимо трзавице онога доба. Да забележимо овде само две, три.

„Смрћу епископа Јефтимија Дамјановића остало је упражњено владичанство вршачко. Епископ арадски Исаија Антоновић заиште и потражи и то достојанство месеца јуна 1740. и добије га путем именовања 1741. године а без знања и благослова митрополита и епископског синода, са чега је било немира у народу и о тој се ствари повела реч и у сабору 1744. године те услед попуштања митрополита Арсенија IV. Јовановића Шакабенте даде му се архипастирска привола и благослов и на вршачко владичанство, те да се и једним и другим ad dies vitae поносити може, но да по смрти његовој епархија у своме стању остане и да свога посебнога епископа имаде, као што га је и пре имала. И тако је и карансебешко (односно вршачко) и арадско владичанство седам година под једном црквеном поглавицом било.“

За време епископа Вићентија Поповића забележено је ово:

„Наредба илирске дворске канцеларије од 28. августа 1777., која се публиковала у Новом Саду и Вршцу, по којој се укидају неки празнични дани, а нарочито пак, којом се забрањивало сахрањивање мртваца у отвореним сандуцима, ношење у цркву и опојавање, изазва у свештенству и народу и у Новом Саду и у Вршцу велико огорчење и праву побуну. У Вршцу се народ побунио лицем па Митровдан 25. октобра 1777. и том приликом владика Вићентије Поповић мал није главом платио.“

А за време епископа Стевана Поповића забележено је ово:

„И као епископ пакрачки и као епископ вршачки имао је да се у својим епархијама бори против уније, те је имао тешких дана да издржи.

Али за њ најтежи дани наступише бурне 1848. до 1849. године. Владику Стефана жигосаше „мађаронством“, те је услед вике и хајке на њ много патио и препатио и тужно, као ваљда ни један епископ, свршио. Год. 1849. 8. (20.) јануара долази у Вршац сам патријарх Јосиф Рајачић, те му прво дело по доласку беше, да је владику Стефана лишио управе над вршачким владичанством, из узрока тога, што је владика Стефан нагињао и пријатељио се с Мађарима, и посла га у манастир Фенек.

Епископ Стефан после кратког боловања од тифуса умре 21. јуна 1849. у селу Бежанији; те земни му остаци пренесени буду 22. јуна и. г. у манастир Фенек и сутра дан епископом пакрачким Стефаном Крагујевићем опојани и сахрањени у гробници црквеној.“

Има чланчић: „Српско православни манастири епархије вршачке“, од Луке Поповића пароха панчевачког, у коме дознајемо кратку повест манастира: Месића, Златице, Базјаша и Војловице.

Приказујући овако укратко ову књигу, биће прилике да се вратимо на њу. О градиву које је у њој може и треба да се рекне више која

препороде наш свет. Док се изврши њихов велики задатак, требаће дуга, напорна и истрајна рада.

Ми знамо, шта хоћемо, а уверени смо, да ћемо истрајним радом ту нашу цел постићи. Кад то све знамо, онда нас не треба да збуњују тешкоће, које ће нам можда искрснути код тога нашега рада.

Ова је установа код нас нова, па онда није чудо, што још многи у њу не верују.

Многи опет не верују у њу зато, што су изгубили самопоуздање. Оваки немогу задрузи шкодити. Баш овакима треба задруга да покаже својим радом, од колике је она користи народу. Таке људе задобићете само вашим лепим радом. Зато њима треба живити у љубави и држати им увек отворена врата за приступ у задругу, јер задруга није основана само за неколике, већ за све поштене људе подручја њена. Као што у свакоме, тако има и у нашему народу себичних људи, који су научили о туђем знoју рахат живети. Такима не може никако ићи у рачун, да народ може наћи и другог заклона осим њих. И ови ће гледати задруге преким оком. Они су додуше до сада били по селима моћни, али баш задруга ће их приказати свету у свој голотињи њиховој. Код ваљана рада задруге, сељани ће тек сада упознати их ко су и какви су, па ће се још боље приљубити задрузи. Њихово, дакле, непријатељство биће задрузи само корисно.

Благотворно дејство задруге неће остати без уплива и на ове себичњаке. И они ће с временом, видећи да није друге, поправити се и с вама заједно порадити на народном препороду.

Дакле спољних непријатеља не треба задруга да се боји код поштеног и ваљаног рада свога.

Задрузи могу шкодити само чланови њени. Кад задругари забораве на опу цел, ради које су се удружили; кад задруга уђе у послове, којима није дорасла; кад се не буде пазило на што се дају позајмице кад задругари буду само дизали зајмове, а неуредно их враћали; кад се у задругу увуче неповерење, завист, злоба; кад она пође неваљалим и непоштеним путем, онда ће тек да дигну главе они изван задруге, који су ту установу дочекали са неповерењем, те ће, да се удруже са себичњацима. Оваки нападај није кадра издржати за дуго задруга, која скрене са свога правога пута и она мора угинути, праћена ругом сељана и околице. Од таке задруге и од таких задругара, да нас Бог сачува!

Па, ако нам се и оваки који случај деси, немојмо клонути духом.

Знаћемо врло добро, да није кривња на самој установи, већ на људима, који су је проваћали — знаћемо дакле болест, од које је задруга угинути морала, па ћемо је се чувати у будуће.

Но број очитих непријатеља нашега задругарства, као и оних, који задругу гледају са неповерењем, управо ишчезава према броју њених пријатеља.

Наши многи достојанственици и одличници прате овај наш рад са пуно љубави, коју нам у даним приликама указују.

Расположење опет у народу јесте према овој установи, да не може бити боље.

Наш народ је пригрлио земљорадничку задругу као старог свог знанца.

Сведочи то велики број задруга, које смо до сада основали, а сведоче то и послови, које су задруге до сада предузимале. Осим вересијских, имале су задруге и таких послова, за које смо држали да ће се моћи извађати тек за неколико година рада. Тако су многе задруге прошле године заједнички набављале пољопривредне справе и алате, семе, храну и остале намирнице. Многе су заједнички продавале своје производе, а неке су опет, нарочито оне у Банату и Срему, заједнички арендирале земљу.

Сви ти послови испадали су задругама доста добро, нарочито, ако се уважи, да је то био само почетак, а сваки је почетак тежак.

Ми смо дакле за то кратко време, откада наше задруге постоје, извађали успешно и такове послове, за које су други народи морали спремати своје задруге дуго и дуго.

Тима пословима задруга обратићемо ми и у будуће нарочиту пажњу, јер су баш ти послови круна целог нашега задругарског рада, али не ћемо испустити из вида ни то, да те послове треба у дело привађати са великом опрезности.

Са радом огромне већине наших задруга можемо бити задовољни. Незнатан их је број само, које нису могле показати у своме раду лепших успеха. По и ту су криви само по неки људи, који су задругу повели, а нису разумевали њене узвишене цели, или нису умели, да задругу воде. Но држимо, да ће с временом и те задруге показати бољих резултата, кад се те незгодне личности замену са другима.

Да удовољимо живој потреби нашега народа, а нарочито задругара и задруга, покренили смо од 1. октобра прошле године наш орган „Привредник“.

Кад би нам било стало до опстанка листа, ми би могли бити задовољни са раширењем „Привредника“ јер се он већ сада броји међу најраширеније листове наше, па му је опстанак осигуран.

Но „Привредник“ има још један велики задатак. Наша цела организација живи данас од помоћи добротвора, којима нека је и овом приликом изречена наша велика благодарност на потпомагању тога општекорисног народног порода, али ми морамо већ сада и на то мислити, како да подигнемо ту нашу организацију на своје ноге, јер све, што хоће, да се уздржи трајно, мора имати, осим осталих услова за свој опстанак, и својих властитих средстава, с којима ће да се одржи.

У правилу морале би земљорадничке задруге, да сносе цео трошак те наше организације, јер она за њих и постоји. Но то се неможе од њих ишчекивати бар за сада, док је њихов број малеп. Другог врела каковоме приходу немамо осим „Привредника“. А кад би било само мало више заузимљивости бар код оних, који познају наш рад, и који знају шта хоћемо, „Привредник“ би могао сјајно решити и тај свој задатак.

Ми стога апелујемо на увиђавност свију истинских пријатеља нашега народног напретка и молимо нарочито вас, да се што живље заузмете око још бољег раширења „Привредника“, јер ћете само тако омогућити, да ова наша организација стане на своје ноге и да живи о своме руву и круву.

С тим вашим заузимањем нећете ви учинити добра само нашој организацији већ и оним претплатницима, који ће се читајући „Привредника“ њиме много користити.

О српском црквеном питању у Босни и Херцеговини.

О српском, црквеном питању у Босни и Херцеговини, има данас читава мала књижевност. И то српска књижевност.

Морамо да говоримо, о свима појавама те књижевности а боље би било да не морамо да говоримо, српска је, а свакојака је.

Ко је осуђен по својој дужности да мора читати баш све књиге те врсте, томе упада у очи разнолик дух тих књига. И он види да с једне стране устаје народ и независно свештенство Босне и Херцеговине, те траже, да се српска народно-црквена автономија уреди са гледишта српског и православног. Док други траже мање ил више отворено, да се та автономија уреди онако, како одговара жељи босанског вице-краља Калаја и како би служила његовим намерама. Они први имају пред очима, да српска црквена автономија, треба да послужи Српству и православљу, а други држе, да она треба да се и сувише прилагоди »данашњим приликама«, ма да би те прилике хтеле српску православну автономију да употребе противу Српства и православља.

Они који се боре за чистоту автономије, чине то отворено. Они други нису од исте руке. Некима не подноси да скину образину и кажу јасно што хоће. Држе се правила, да вук у овчијој кожи може више да учини. Глас је вуков, а изглед, форма овчија. Они хоће што и вук али увек показују своје овчије руно. Они други се и не претварају, по показују отворено зубе, хоће да раздеру народно право на праву автономију. Њима не треба друго. Они знају да тим користе другима, ал им ипак користе. Зашто?

Да, зашто! Зашто има у опште данас толико људи, који не бране права народа свога. Угађају силнима, а народ исмевају и омаловажавају и не иду му на руку. Може ли то бити из уверења, из душе?! Ја то не разумем. То је ил болест, ил — корист.

I.

Недавно је изашла књига о српском црквеном питању о Босни и Херцеговини. Наслов јој је: »Одјек српског православног свештенства из Босне и Херцеговине«. То је веома занимљива и ваљана књижица на 125 страна. У њој истински православни свештеници у Босни и Херцеговини описују данашње црквено стање у својој домовини.

У једном од идућих бројева, рећи ћемо коју више о овој ваљаној књизи.

ДОПИСИ.

Ст. Шове, 5. маја. Новост, коју сам рад да предам јавности, за наше је место стара ствар, али за јавност сасвим новина, и то достојна јавности.

Много пута сам читао по нашим новинама како је н. пр. велеседник г. Н Н. или Х. У. даровао на добротворне цели 50—100 ф. — и онда оно облигатно: „Слава му“! „Живео“! и „хиљадили се таки добротвори“ и т. д. које чисто смешно изгледа, кад знамо да су дотични од наших највећих богаташа и којима те ситне сумице нису ништа; нити су до њих дошли бог зна каквим трудом, него просто, хајде мало славе, па ако баш не пуца а оно нека по мало грми, само нека се разнесе по свету; а штампарија ту, новине ту, којима таке новости по каткад добро дођу, па никад лепше, тек се на лак начин дође до назива „добротвор“. — И сад смо на почетку.

За разлику од горе речених добротвора, хоћу да вам представим нашег добротвора, који је скроман ратар са скромним имањем и који је неколико година морао чекати, да му се роди дописник, ех, ал' шта ћемо, кад му није ништ на руци; по он против тога није ни роптао, јер он је од оних „који простом душом тежи вишој мети“ а зове се Паја Ђаконов-Бата. Тај исти скромни ратар, Паја Ђаконов-Бата, поседује имање од 13½ ланаца земље и једне куће, и у готовом новцу имаде до 3000 ф. Од тог капитала оставља он на цркву и школу: кућу и десет ланаца земље. На саме црквене потребе 8 ланаца и кућу, а 2 ланца на саме школске потребе, нарочито да се од прихода та 2 ланца набављају сиромашној деци књиге и одело. Цела оставина вреди до 7000 фор. — Мањи део имања оставља својим рођацима. — Може ли бити племенитијег доброчинства, него својој сиромашној општини прискочити у помоћ, кад јој се баш не указује сјајна будућност? Увидео је то наш Бата, па је стога и прегао са својом вредном и верном домаћицом Ђулом да штедњом и трудом удвостручи имање, које му је после родитеља остало, не обзирући се што немају од срца порода, јер су „тежили вишој мети“, те не распудише своје имање као многи други у њиховој прилици, чија су имања по оном: „коме да течем“ прешла у туђинске руке, те њима се данас ни гроба не зна, а Бата и снаја Ђула учинише „да им се поје летурђија овог света као и онога“, и „саградише себи вечну кућу на овоме свету“. Ми, њихови сељани, с поносом можемо узвикнути им „Живели“! И хиљадили се таки добротвори! И угледали се на њих многи други у сличној прилици!

Б.

Лединци. *(Наша црквена слава).* Сад у недељу 9. маја о слави нашег св. храма прослависмо славу нашу врло свечано. До подне искупи се побожни народ на молитву и поуку, а после подне под сенницом проведосмо у братској љубави, песми и весељу, а што је нарочитог спомена вредно то је: прилагање св храму. Наша црква нема никаквог непокретног иметка, што јој верни и побожни народ приложи, — то јој и прстен и јабука. Које о слави, које о преслави пало је прилога св. храму преко 150 фор. Оваке прославе као што ова наша беше, заиста су од велике цене за верско и народносно снажење нашег народа, стога позвани треба да се потруде, да оне својој цељи одговарају.

Вести из места и са стране.

Шта код нас све може бити. Пишу нам из Карловаца: О нашем катихети Ивану Маширевићу писано је већ више пута у вашем цењеном листу, по на жалост нисмо се ни досада могли с њиме никако подичити. Но у последње време толико се осилио — знате и он спада у „свету фамилију“ Георгија Бранковића — да је већ свом свету дозлогрдио. Сироти ђаци и богослови, на које њихова катихетска милост посумња да су радикали, зло од њега страдају, по доста је и то, ако само види или чује да читају „Заставу,“ неможе доста да се, у благости својој, нагрди „Заставе“ и радикала, који „хуле“ Његово Дефрауданство. Но и остало грађанство искуси понекадшто гњев овог громовника. Потрудили смо се да дознамо, шта тога господина, који треба да проповеда узвишени наук љубави и опраштања, руководи при том бесомучном раду и нашли смо, да осим крвних веза има ту по доста и — рачуна. Завирисмо у грунтовници и нађосмо да је исти господин купио садашњу кућу своју за 3500 фор. а да је на исту од гимназијског фонда — коме је највиши патрон Његово Дефрауданство — добио такође на интабулацију исте куће 3500 фор. — дакле пуну вредност, — уз 6% камате и уз услов, да сваке године има отплатити од главнице 200 ф. но међу тим исти господин од 1 јула 1897. па до данас није ништа отплатио, право дакле вели народна пословица: „не лаје куца села ради већ себе ради.“ Тако се видите у ери Георгија Бранковића ради и са гимназијским фондом — кад се тиче родбине и пријатеља Георгијевих. Но о тим и другим многим интересантностима биће ваљда мало разговора и у сабору — у своје време.

За Сантовчане. Пишу нам из Сомбора: 18. тек. мес. стигла је преко магистрата дозвола за скупљање прилога за Сантовчане, те ће се за који дан доставити одбору. Хвала Богу кад је и ова ствар једаред доконана.

На адресу народних посланика. „Србадија“ пише: Као што је познато саборски посланици су позвати да у року од 15—22. овог месеца отиду у Нови Сад и да потпишу меморандум, који треба да иде прејасној круни у смислу решења друге посланичке конференције у Загребу. Но много би боље било, да су сви позвати за један дан те би се могло говорити и о данашњим приликама на пољу наше народно-црквене автономије. Кад то није учињено треба да се учини накнадно и да се одржи III. конференција, ако то не буде сазваће се народни збор, који ће ствар узети у своје руке. — Ова примедба „Србадије“ без сумње је сасвим основана.

Положио цензуру. Како нам јављају из Сомбора др. Ђура Николић положио је 17. тек. мес. адвокатску цензуру и настанио се у Сомбору као адвокат.

Лед у Тројединци. Како листови из Тројединце јављају прошлих дана била је на више места велика бура па и туча. У некојим срезовима на босанској граници усев је са свим уништен и становници су постали просјаци. Бура је из корена чупала дрва, са кућа је однела кровове, многа стока је поубијана. Па и доста људи платило је главом. У самој Кабуси пропало је до седамнаест људи.

Јуначко дело једног малишана. Из Баје нам јављају о овом догађају: На шлепу D. S. T. 290. товарило се жито, а на крају шлепа сиграла се два синчића крманошева. Једном беше три године, а другоме шест. Одједном онај од 3 године паде стрмоглавце у воду. Старији брат његов онако обучен сместа скочи за њим у воду, дохвати га својим ручицама и смело заплива с њиме к' обали. Док дотрчаше старији, дотле је шестогодишње момче већ испливало са својим братом на обалу и престрашеном оцу весело рекло: Не бој се татушка, опасности више нема. Ово је доиста јуначко и смело дело од једног шестогодишњег детета.

Српски учитељски конвикт у Новом Саду, добио је као нове чланове потпомагаче са уплаћеном свотом од 50 ф. ове: г. г. Милисав Поповић, парох из Ст. Стапара и Мита Поповић, ратар из Лединаца; г. Теодор Димић, умировљени учитељ новосадски, са децом својом, уписао је своју пок. супругу Персиду, која је при самрти изјавила жељу ту, и уплатили су прву рату од 10 ф. Пречасни г. Ђорђе пл. Бота, парох јарковачки уписао се за члана и уплатио је прву рату од 10 ф. Од старијих чланова уплатили су: Др. И. Огњановић последњи рест од 8 ф; Срп. правосл. црквена општина у Темишвару другу рату од 10 ф; Срп. учитељски збор у В. Кикинди, четврту рату од 10 ф; Др. Јован Велимировић из Н. Сада трећу и четврту рату од 20 ф; Др. Миша А. Попић из Руме: другу рату од 10 ф; Преч. г. Сергије Поповић, игуман раванички од прве рате остатак 5 ф.; Доса Поповић, књиговођа из Ст. Бечеја II., III., IV. и V. рату од 40 ф. Добровољних прилога и то из црквене тасова дали су гг. Платон Ракић, тутор св. алмашке цркве у Н. Саду 7 ф. 30 н.; Мокринска срп. правос. црквена општина: 10 ф; Никола Јовановић равнајући учитељ из Инђије од црквеног таса: 3 ф. 61 н. Тоша Петаковић учитељ мартоношки из црквеног таса: 3 ф. 37 н; Даље је прилог ила румска штедионица из своје јавне скупштине: 40 ф; Фрања Кубанек димњичар новосадски прилог свој за 1899. 10 ф; Пречасни г. Павле Милићев свештеник из Срп. Итебеја у име венца упокојеној Драгињи Паланачкој ученици више дев. школе 10 ф; Кузман Миловановић учитељ новосадски у име венца пок. малом Добрену Мите Ђорђевића: 3 ф. Поклонили су своје обвезнице од 5 ф. што су узели за градњу конвикта: Школски одбор у Сентомашу 15 комада; госпођа Зорка Дунђерска из Сентомаша: 2 ком; Високопречасни г. Платон Телечки архимандрит бечински: 2 ком.; Сима Маринковић из Руме 1 ком.; и Димитрије Пазарски из Руме 1 комад.

Свечарске прилоге од 1 круне уплатили су гг. новосадски учитељи Ђока Михајловић, Гавра Грбић, Кузман Миловановић, Ђока Милић, Радослав Хорват и Арк Варађанин. Даље: Јован Мунћан занатлија из Н. Сада 2 крупе, Паја Бокшан ексекутор срп. црквене општине новосадске 1 круну, парох новосадски преч. г. Ђорђе Велић 1 круну, Милош Жикић економ из Н. Сада 1 круну и Никола Јовановић равнајући учитељ у Инђији 1 круну.

Г. Жарко Ристић учитељ д. сентивански поклонио је једну шунку, а г. Душан Ђурић поклонио је свој рукопис „Све се може кад се хоће“, да га друштво изда у своју корист. Свима овим члановима, приложницима и дародавцима изјављује се од управе конвитске најтоплија захвала.

Несретан случај на златном рогу. Осман паша превозио се чамцем преко мора а с њиме и два турска официра, ефендија Сулејман и беј Шефик. Сулејман ефендија носио је собом своту од 1350 турских лира, којим се новцем имали исплатити раденици у фабрици оружја. На путу се чамац сукоби са другим једним чамцем. При судару преврне се одмах чамац на коме беху Осман паша и она два турска официра. Матрози брже прискоче у помоћ и баце уже у море. Осман паша дограби уже, али како су се она два официра грчевито ухватила за њега, то није имао снаге да држи уже, већ га испусти. Матрози скочише у море и спасоше Осман пашу али Сулејман ефендију и Шефин беја не могоше спасти. После два сата гњурачи нађоше их и извукоше и њихове лешине, али од новца нигде трага ни гласа.

Ватра у жељезничком влаку. Како јављају из Мостара, недавно се на прузи Сарајево-Мостар, а близу између две мање станице, запалила поштанска жељезничка кола. Изгорело је све што је било у коли, као: орман са новци, у коме је било 3000 фор., 120 поштанских пакета, 7 завежљаја са писмима и све друге писмене пошиљке. Војни отправник поште, Виметаји спасао се само тиме, што је дрско искочио из кола, и ако је воз врло брзо јурио. При скакању добио је више тешких озледа. И суседни вагон запалио се био, али је пошло за руком да га угасе. Ватра је постала тиме, што се просула лампа са петролеумом.

Најновије вести.

Питање о поравнању никако да се реши, одлука круне још није пала. На жељу краљеву обе су владе опет почеле да преговарају. Краљ је у среду прво примио грофа Туна, а после њега Села, и затим су обе владе продужиле прекинуте преговоре. И тако су гласови о министарским кризама прерани Но и ако су преговори продужени изгледи да се постигне споразум врло су слаби. Непрестано крјају угарског министра-председника Села да попусти, но овај тешко да ће хтети и моћи да попусти од својих захтева. По свему судећи новим овим преговарањима ствар се хоће само мало да одуговлачи, без икаква изгледа да ће постићи споразум и успех. У политичким круговима сматрају за успех, што су преговарања на жељу краљеву опет продужона, но из њиховог писања не види се ни најмање, на који би се начин могло повољно решити питање о поравнању.

У патријаршији.

Било је пре једно десетак дана, али не шкоди, ако то што је онда било, дознате и мало каспије.

У патријаршији беше пуно гостију и то синодских гостију. Посла и сувише, једва има каде да се руча.

Патријарх је јако зловољан, те кад већ хоће да се седа за сто, ухвати једног пештанског »чику« чије сам име заборавио. Зову га »чика врабац«, »чика жуња« ил »чика шева«, сад не знам баш сигурно. Само знам, да му име личи на име неке тице.

Одвуче дакле чику у један буџак и каже му: — За бога, шта је са оним дописима; зашто не излазе у више пештанских новина, по само у једнима? Зар ме тако браниш?!

Чика врабац, чика шева или како га већ зову, поче нешто да муца: — Ја ћу вам већ казати и разложити.

— Та шта ћеш ти мени казати и разложити?! срди се патријарх. Ти или си лењ, или ниси ништа кадар учинити, то је. — Па онда седе за сто, да гости не чекају.

Чика је на почетку ручка био јако зловољан. Ал мало за тим као да се расположи, те удри у шалу и приповетке, јер је он са својих приповедака јако познат. Па кад се расћеретао, и виде да су сви заборавили на печење, но само зинули и слушају га, а он ће исповрнути ову причу:

— Летовао ја једаред у Каменици, па пођох на два три дана, послом у Пешту. Ко год је чуо о томе, сваки ми је дао налог, да му купим по нешто. Овај ово, онај оно. И још ми дали написано, на цедуљи, да не заборавим. Али су они »заборавили« да ми даду и новце, само се грк Ваја сетио. Он је знате трговац, па зна како иду трговачке ствари.

Кад сам се вратио из Пеште, сви нагрнули на мене као чавке. А ја ти извадим из торбе оно, што ми је наручио грк Ваја и предам му.

— А где су наше ствари? — питају ме остали.

А ја им онда кажем: — О људи, да велике несреће! Отишао ја у дућан па изложио све ваше цедуље на трговчеву тезгу. Но духну јаки ветар, створи се читава »ампа« што кажу наши, па однесе цедуље на улицу.

— А како се спасла баш грк Вајина цедуља? пита ме мој брзоплетан пријатељ Ђура. Зашто само та једна, а оне друге не?

— Е мој пријатељу Георгије како?! кажем му ја. Грк Ваја ми је случајно дао и новаца уз цедуљу и ја лепо метнуо сребрне форинтаче на његову цедуљу, па кад духну ветар, он је не однесе. Па зато драги пријатељу Георгије, кад и опет даш коме цедуље, а ти не заборави дати уз сваку и новаца, јер ће без »белеге« све одлетети до врага.

— Сви који су за ручком, ничему се не домишљају, но се смеју на ову приповетку, само се патријарх Георгије намргодио и гледау чику, као Срђа Злопоглеђа у црног Арапина.

Кад се ручак свршио ухвати он и опет чику мало на страну; — Дакле тако, уз сваку цедуљу и новаца је ли?!

Чика слеже раменима. — Ја знам ред, каже. И знао сам унапред како ће бити. Ону цедуљу на коју сам могао метнути »белегу,« та је после и штампана и изашла у новинама, а оне друге — однео ветар.

Патријарх Георгије само хукну, па онда каже: — Бог убио и те ветрове. Ал кад већ није без »белеге,« дођи одмах после синода у моју собу.

Шта су њих двоје после радили у соби, не знам. Тек онај чика врабац, шева, шта ли је, кад изађе из собе заврте главом и каже: — Ух ал се данас тешко живи! Морам да му тумачим ствар све у причама, као оно Исус Христос што је тумачио глупој светини.

А патријарх Георгије стоји сав ожојен код своје касе, горко уздише и каже:

— Аратос их било! Таман док ме одбране, а ја остао и го и бос. А срамотан сам већ овако и онако. М.

Трговина.

НОВИ САД, 20. маја. — Пшеница прве каквоће фор. 9·——— н. Пшеница средња ф. 8·50 до 80 нов. Пшеница лакша роба фор. 8·——10 н. Наполица ф. 7 50—8·— ф. Јечам нови ф. 4·30—50 Зоб ф. 5·20—30 Кукуруз у зрну нови ф. 4·30—40 нови у клипови ф. ——— нов. Маст 58 фор. Сланина сува 58 фор. дебела шаљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	36—37 нов.	живе мере
„ средњи . .	34—35 нов.	
„ лаки . . .	32—33 нов.	

Све од 1 килограма.

Теоци .	26—28 нов. по клгр.
Јагњци	6—12 фор. по пару.
Овци .	——— фор. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

19. маја било је	4·66 мет.
20. маја било је	4·70 мет

БЕЧ, 30. маја, п. рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 9890 к., дошло је 3137 ком. млађе врсте, 6268 комада угојених мађ. соја. — Свега 9405 комада дотерано.

Трговина је била трома.

Продало се:

Прима роба	41—42 п. изнимно 43 н.
Средња „	41—42 н.
Сремска „	41—40 н.
Назимад „	46—48 н.

Цена је сланини 44—— ф.
„ „ масти 49—— ф. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4662 комада, од којих беше 3992 угојених и 670 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — —	38—39 нов.
Слабије — — — — —	32—36 „
Мађарске прима — — —	32—36 „
Средње — — — — —	26—30 „
Бикови немачки прима —	32—34 „
Бикови немачки слабији —	25—28 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

*

БЕЧ, 29. маја по рим. 1899. (Извештај воловског вашара М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 4662 ком. т. ј. 3011 мађарског, 1057 галичког и 594 немачког соја.

Ма да је догон знатно мањи био, ипак се не могоше боље цене постићи, јер је тражња врло слаба била. Биковима и лаким, за сеоске касапе згодним воловима, била је тражња боља.

Продавало се за 100 килограма живе тежине: мађарски од ф. 23—30, прима до фр. 34·— галички од фор. 23—32, прима до 35·—, немачки од 25—33, прима ф., 38·—

Слабије врсте, бикови и краве од ф. 21—34.

*

БЕЧ, 30. маја по рим. (Извештај са свињског вашара од М. Јосифовића, комисијона радња у Бечу, Ст. Маркс).

Пријављено је било свега 9890 ком. а смештено за продају 3137 назимади и 6268 тешких свиња мађарског соја.

Услед овог превеликог довоза, био је ток вашара врло тром.

Продавало се:

Прима роба од	42—43 новчића
Средња „ „	39—42 „
Лака „ „	35—38 „
Назимад „ „	40—48 „

на килограм живе тежине без потрошарине.

Јавно признање

Господину **Леополду Ванеку**, молеру у **Митровици**.

Не могу а да вам путем јавности не признам ваш изврсни рад молерски који сте слободном руком израдили у дому мога оца. На први мах не зна човек шта пре да погледи: да ли Амора (бога љубави) и његову стрелу или руже, које изгледају као право природно цвеће.

Истина је, ја сам видео по већим местима лепих молерских радова, али је истина и ово: ја од вашег посла чистијег и јаснијег видео нисам. С тога нека сте овом приликом препоручени од моје стране — свима онима, који знају да оцене лепу вештину — а нарочито црквени општинама, као солидан и трезвен вештак, што је на жалост велика реткост у вашој струци.

Митровица, 12. маја 1899.

207 **Лаза М. Михајловић.**

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ.

ЗА НАСТУПАЈУЋЕ

школске испите

упозоравамо сваког, који је вољан за испите школске младежи поклон учинити, да се код нас

НАЈВЕЋИ ИЗБОР

НАГРАДНИХ КЊИГА ДОБИЈА

а уз то

ценом врло јефтином,

јер дајемо сваком поручиоцу

50% ПРИДЕ У КЊИГАМА.

Наш опширан ценовник шаљемо свакоме по жељи о нашем трошку (бесплатно).

Нови Сад, пред Спасов-дан 1899.

С поштовањем

197 3—6 БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

ОГЛАСИ.

ПРЕСЕЉЕЊЕ РАДЊЕ.

Моје стовариште лонаца, фуруна и разних судова, које је било у Дунавској улици у кући г. Арсе Пајевића, преселио сам од 15. маја о. г. у своју сопствену кућу у Дунавској улици број 12. код „Белог коња“, о чему моје поштоване муштерије извештавам и за многобројну посету умољавам.

У Новом Саду, у месецу мају 1899.

201 3—3 С поштовањем **Коста Грујић.**

СТЕЧАЈ.

Српско-православна црквена општина у Дарувару (Славонија) — на темељу скупштинског закључка од 30. априла (12. маја) о. г. точ. XIII. — расписује овим стечај за учитеља на својој аутономној вјероисповједној основној школи, која се из нова отвара 20. августа (1. септембра) о. г.

Учитељу ће бити дужност: да обучава у сва четири разреда — према садањим приликама — око 80 дјеце обојега пола у свима прописаним предметима; да држи прописно опетовну обуку; да врши дужности црк. појца при свима црк. обредима, пак да и школ. дјецу вјежба, како би и она код богослужења што боље судјеловати могла; имати ће напокон обављати дужности црк.-опћ. перовође.

Учитељ ће имати слиједећа берива: годишњу плаћу 600 (шест сто) форинти а. вр. стан у школској згради састојећи се од 3 собе кухиње, коморе, подрума — са омањом баштом, за тим 6 хвати огријевних дрва, 10 фор. писаћег прибора, 24 фор. за бригу о подворби школе, — те нузгредне заслуге од спровода 1 фор., од парастоса 50 новч. од странака, које га позову. Стална берива добиваће у мјесечним оброцима унапред из школског фонда; а у изгледу је, да ће се основати и посебан фонд за петогодишње доплатке и за мировину.

Компетенти за то мјесто — оспособљени учитељи православне вјере и српске народности — нека поднесу прописно обложене молбе до 3. (15.) јула о. г. претсједништву ове црквене опћине. — Уз остале повољне препоруке предност ће имати они, који су оспособљени на којој српској вјерској учитељској школи, те који се лично искаже појањем у овомјесној цркви којега год празника или недеље до 4. (16.) јула о. год. и који докаже музикалну способност, да је кадар учити и равнати црквеним пјевачким кором.

Предсједништво
српско православне црквене опћине.
У Дарувару, 1. (13.) маја 1899.
Предсједник
3—3 200 **Исидор Добровић** в. р.

Оглас дражбе.

РУМСКИ СПАХИЛУК ГРОФА ПЕЈАЧЕВИЋА продаваће дана 11. јуна по р. о. г путем јавне добровољне продаје СПАХИЈСКУ ВЕЛИКУ ГОСТИОНУ У ИНЂИЈИ у спахијској канцеларији у Руми у 10 сати до подне. Дражбени увети могу се увидети у канцеларији спахијског заступника

3—3 192 **Дра РОКНИЋА У Митровици**

ПЛЕМЕНИТОГ ЛАСТАРА

„EDELREIS“

за каламљење у зелен, више него 1200 најбољих винских и најблагороднијих столни врсти грожђа као и

ЛАСТИКЕ „GUMMIBÄNDER“

у најбољој каквоћи, тако исто и

штрцаљке „Peronospora Spritzen“

по најновијој системи, без пумпе, може се добити по јефтиним ценама код

Алекс. Адамовића

поседника американског ложњака

7—10 177 Нови Сад.

За моју помодно-мануфактурну трговину требам једног

СТАРИЈЕГ ПОМОЋНИКА

који српски, мађарски и немачки говори, а уз то, да је добар, самосталан продавац. Ступити може одма.

205 2—3 **М. Јоановић,**
у В. Кикинди.

МАЛИ ОГЛАСИ.

МЛАЂИ ПОМОЋНИК

спецерајске струке тражи место. — Ступити може одма. Упитати у администрацији „Заставе“.

208 1—3

ЖЕНИДБА.

Србин млад човек, чиновник приватног већег подузећа у српском месту, тражи на овај, сад више не необичан начин, себи сапутницу у животу, Српкињу девојку између 18—22 године, кућевно васпитану, здраву, средњег узраста, лепе спољашности и добре нарави са најмање 3000 фор. мираза. Понуде, са по могућству приложеном сликом, умољавају се послати под ознаком: „брачна срећа“ на администрацију „Заставе“.

207 1—2

СВИЊСКЕ МАСТИ

може се добити врло јефтино

У ТРГОВИНИ

ШПЕЦЕРАЈА и МАТЕРИЈАЛА

СТОЈАНОВИЋА и РАДОВАНОВИЋА

У НОВОМ САДУ

„код лафа“ (преко пута од соларе.)

ЦЕНА:

у бурадима од circa 100 кила фор. 53.—
у бурадима од circa 200 кила фор. 52.—
Буре франко (бесплатно).

Имамо штелаже за шпецерајску радњу на продају. 203 2—2

Рихтеров Анкер-Паин-Експелер

Liniment Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 30 година као поуздан лек употребљује, и то ублажава болове од реуме, костобоље, расхлађења и томе сличних патња и болести, да га и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Паин-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да нали. За цену од 40 новч., 70 новч. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба пазити, те да се од преваре и штете сачува, треба сваку флашицу, која нема на себи ове ознаке (лепирга) и име **Рихтер** да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Rudolstadt.

525 36—39

ГРАНД ХОТЕЛ

„ПАРИЗ“

У БЕОГРАДУ

својина српске државе, подигнут на најлепшем месту па „Теразије“ са ново украшеним салоном за кафу и великим салоном и баштом за пиво, у којем се точи искључиво домаће најизврсније пиво у Србији из »Прве Српске Парне Пиваре« г. Ђорђа Вајферта у Београду, **отворен је 16. маја о. г.**

У истом хотелу имаде 36 врло лепих и здравих а по најлепшем укусу елегантно намештених соба за поштоване посетиоце по умереној цени.

Молимо поштоване посетиоце наше лепе српске престонице Београда за посету, те да се увере о добром и укусном јелу и пићу а тако исто и тачној услуги.

С поштовањем
Закупници хотела
204 3—10 **Светозар Боторић и другови.**

АДВОКАТ

ДР. ЛАЗА П. НИКОЛИЋ

У ВУКОВАРУ

отворио је своју адвокатску канцеларију у кући г. Лазића жупанијског ветеринара. 206 2—3

Још се може добити СРЕЋАКА кр. угар. разредне лутрије ЗА II РАЗРЕД IV. лутрије код главне колектуре банкарске и мењачке радње МИРОСЛАВА СПАИЋА у Митровици (Сремској).

1/8 2 ф., 1/4 4 ф., 1/2 8 ф., 1/1 16 фор. — Вучење је на дан 14. и 15. јуна ове године. — Други разред имаде 4000 великих и малих добитака са 477.000 круна укупно.

Ко жели лов купити, нека се са поруџбином пожури. 198 2—3

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.